

A politika állandó ihletforrás

Eörsi István életről, irodalomról, filozófiáról

A majdnem hatvanéves költő, publicista, politikus munkássága csak napjainkban ismerhető meg a maga teljességében, java munkái a hetvenes-nyolcvanas évek szamizdat kiadványaiban láttak napvilágot. Így a börtönéveket feldolgozó Emlékezés a régi szép időkre című könyve még 1988-ban illegálisan jelent meg, s csak egy évvel később kerülhetett legális könyvkereskedői forgalomba.

Eörsi István pályája az ötvenes években indult. Egy Rákosit köszöntő verséért már 1952-ben József Attila-díjat kapott, kötete sem volt ekkor. 1956. december 9-én az építőmunkások Dózsa György úti székházába ment, mint az Írószövetség Forradalmi Bizottságának a Nagybudapesti Központi Munkástanácsba delegált összekötője, s négy év múltán, keserű börtöntapasztalatokkal a háta mögött térhetett csak haza. Így vall erről: – Én 1945-öt felszabadulásnak éltem meg, mint sokan mások. Reménykedtem, vártam egy új világot. Csak 1953 táján jöttem rá, hogy egy család áldozatai, de eszközei is vagyunk, s 1956-ban próbáltam valamit jóvátenni korábbi „bűneimért”. A börtönben is úgy gondoltam eleinte, hogy majd én megmutatom, hogy milyen is az igaz kommunista, csak kerüljek ki. De lassan-lassan rájöttem, nem lehet elviselni ennek a mozgalomnak a szektaszellemét. Kiszabadultán úgy éreztem magamat, mint egy 56-os konzerv, hisz engemet egyenesen a forradalomból emeltek a börtönbe. És láttam, hogy mindenki megtette már a maga kis kompromisszumait, s hogy nem nagyon van hely számomra az irodalmi életben. Így hát szabádsom óta ellenzéki vagyok. Aztán 1968-ban láttam, hogy ez a rendszer tarthatatlan, s szinte tudatosan kezdtem magamat kigolyózni az irodalmi életből, pedig már újra megjelengtem.

1972-ben Különremény című kötetét betiltották. A kinyomtatott példányok csak tavaly jutottak el az olvasókhöz. Akkor Eörsi István eredménytelenül tiltakozott az Írószövetség közgyűlésén. Publikálni kezdett a földalatti kiadványokban, szoros kapcsolatokat épített ki a szerveződé ellenzékkel. Munkatársa lett később a Beszélőnek is. 1983-ban ösztöndíjat kapott Nyugat-Berlinben, ahol három évig élt. Közben a hatalom több ízben is felszólította, hogy emigráljon, de ő 1986-ban hazatért.

– Berlinben bemutatták darabjaimat, szabadon élhettem, de úgy gondoltam, nem szabad tovább távol élni hazától. Hazatérve itt szervezett ellenzékert találtam. A formálódó szervezetek közül az SZDSZ-t tartottam a legközelebb állónak hozzám, de én az SZDSZ-en belül is ellenzékieknek tartom magamat. Mert íróként morális szintről nézem a politikát. S

„Hiába csábít a forrás / szirén-dala százfelől / hisz minden út lemondás / az összes többiről / radar les – elindul az ösztön / az ész már másfele lép / de bárhova tartok, örökön / dupla vagy semmi a tét” – írja Utak című versében Eörsi István, aki ezzel a verssel köszöntötte a vele találkozó vágyó olvasókat Mosonmagyaróvárott.

a taktikázás távol áll tőlem. Úgy látom, hogy az új pártok nem világnézeti alapon szerveződtek, egy táborba kerültek különböző ideológiák. Persze, ideológiai alapon nem is lehetett szerveződni, a diktatúra ezt nem tette lehetővé. Így például az SZDSZ törzse az a gárda, amely a hetvenes években felmondta a konszenzust a hatalommal és illegalitásba vonult. Egyek voltunk a moralitásban, de abban nem lehettünk egyek, hogy hogyan kell országot építeni. Vannak persze kapcsolódási pontok, de vannak ellentétek is.

Azt természetesnek tartja Eörsi István, hogy a szellemi életben viták következtek be, de megdöbbenőnek véli, hogy ezek a viták gyakorta milyen kulturálatlanok. Hogy az „öszinte” beszéd mi mindent a felszínre hoz. Azt vallja: – Nem baj, hogy nem vagyunk együtt, csak becsületesen folyjék a vita! Egy álferradalmi ideológiában éltünk az elmúlt évtizedekben. Ez elfojtotta azokat a régi hagyományos értékeket, amelyekben ez a nemzet élt. Az ideológia szétesett, és jöttek a hagyományos formák. Ez a féle konzervativizmus ma azért lehet veszélyes, mert demagóg módon jelentkezik. Magyar köntösben. Ma minden magyar. Nincs család, csak magyar család. Nincs anya, csak magyar anya. És ezzel nem lehet vitatkozni.

Az elmulasztott nagykoalíciós lehetőségről így vélekedett:

– A választások második fordulójára olyan eredményeket hozott, hogy az MDF-nek nincs szüksége rá. Előnye lett volna, hogy a pártok szélsőségei margóra szorultak volna. S a társadalom tűrőképességét is erősítette volna egy ilyen koalíció. Ha nagy szükség lesz rá – remélem nagy szükségben nem leszünk –, talán lehetséges. De a két nagy párt legfelsőbb szintje között ez ma elképzelhetetlen. Sajnos annyira megromlott köztük a viszony.

Eörsi István közelről ismeri a németeket, a kelet-német választások napján is Berlinben tartózkodott. Csálódott, mint mondta. Mert a nép nem a németiségre, nem a szabadságra szavazott,

hanem a márka egy az egybeni átváltására. Arra, aki neki ezt ígérte. – Én sajnálom, hogy így le lehet zúlni – tette hozzá. Az egységes Németország létrejöttét hosszú folyamatnak véli. Ehhez a valutaunió csak egy lépés. – Ha sikerül újfajta biztonsági rendszert találni, akkor jön létre az igazi német egység. Ha lebontják a katonai tömböket, és politikai biztonsági garanciákat találnak – mondta.

A Lukács-tanítvány Eörsi hosszan beszélt Lukács György szellemi örökségéről is. Úgy látja, Lukácsnak olyan rendszeralkotó képessége van, mint Hegel óta senkinek. Szerinte Lukács a forradalmat vallásos szükségletnek érezte, s nem csak mondta, de élte is etikáját. – S a nagy szellemi teljesítmények túlélnek a félmúltakat.

Arról, hogy egy majdani konszolidáció után a sokféle irányultság közül melyiket választja, így vélekedett: – A politika számomra állandó ihletforrás. Szervezett politizálás nélkül el tudnám képzelni az életemet, politika nélkül sosem.

Az útközben lévő Eörsi István (Allen Ginsberghez tartva Berlinbe) egyik versének két sorával adott nyomtatékot szavainak: „bolhák közt a hűtlent válaszod, / két mell közül mind a kettőt.”

Böröndi Lajos

La

Még mindig tart a lambada április 28-án lambada-villó a firenzei sportpalotában voltak kíváncsiak 14 nemzetiségére. Az európai országok és természetesen Brazília és számunkra szokatlan izmeny – este 10-től hajnalhanem egy nagyszabású színes, színvonalas műsor mot.

Meglepő módon e vérpez Amerikából származik, betiltották – az európaiak